

[Harald Nielsen.]

Dette forhold finder jeg meget uheldigt. En rigsdagsmand er jo ikke blot en parti-repræsentant, han har også en vigtig opgave som en bestemt egns talsmand overfor regering og administration, og i den sidstnævnte forbindelse er partifarven ret underordnet, og jeg ved af erfaring, at opstillingskredse, som er helt uden rigsdagsrepræsentation, føler sig yderst stedmoderligt behandlet og har svært ved at forstå, at andre opstillingskredse til gengæld har flere rigsdagsmænd, d. v. s. at ikke en, men flere af opstillingskredsens kandidater opnår valg, hvilket også i nogen måde hænger sammen med tillægsmandatsystemet, da tillægsmandaterne jo har en tendens til at klumpe sig sammen i de tæt befolkede områder.

På hele dette forhold rådes der nogen bod i det foreliggende valglovsforslag, dels ved den stærke forøgelse af amtskredsmandaternes antal uden tilsvarende forøgelse af opstillingskredsens antal, dels ved en ordning, der spreder tillægsmandaterne lidt mere, end tilfældet er nu. Jeg håber derfor, at der fremtidig kun bliver få opstillingskredse, som er uden rigsdagsrepræsentation; helt undgå, at sådanne vil forekomme, kan vi dog næppe.

Nu ved jeg naturligvis nok, at det, jeg her har sagt, kun gælder med visse modifikationer.

Der er partier, der har nogle af deres tillægsmandater placeret således, at de ligger så temmelig fast fra valg til valg. Men når det er tilfældet, beror det som regel på, at tillægsmandatet er nær ved at antage kredsmandatets karakter, er ved at forvandles til kredsmandat. Det vil sige, der er så mange stemmer bag kandidaten i opstillingskredsen eller amtet, at han er meget nær ved at kunne kredsvelges.

Det er dog ikke det mest almindelige; det almindelige er, at den tillægsmandatvalgte kun har et eller et par tusinde bag sig i det amt, hvori han er opstillet, men de mange gange eet tusinde stemmer, der skal til for at give valg, er sanket sammen vidt og bredt fra og blandt vægere, der slet ikke kender den pågældende; og muligheden for genvalg er yderst usikker, fordi små forskydninger i stemmetallene kan bevirke, at tillægsmandatet næste gang tilfalder en anden af partiets kandidater, måske et helt andet sted i landet, men en kandidat, der er stillet på noget lignende måde, det vil

sige en kandidat med et meget lille antal vægere bag sig i den kreds eller det amt, hvor han er opstillet og kendt.

Jeg har omtalt dette lidt udførligt, fordi det så sjældent drages frem, men især for nærmere at begrunde, hvorfor vi fra venstres side har lagt så afgørende vægt på, at tillægsmandaternes antal reduceredes til det mindst mulige. Helst så vi dem helt afskaffet, men det lader sig jo ikke gøre, så længe man forlanger, at regnestykket skal gå helt op og alle partier få nøjagtigt det antal mandater, de har krav på efter deres samlede stemmetal, og det var jo vilkåret fra anden side, såfremt der skulle opnås enighed om valgløven.

Jeg har dernæst en enkelt bemærkning at gøre om mandatantallet. Det er i grundlovsforslagets paragraf 28 fastsat til højst 179, hvoraf 2 til Færøerne og 2 til Grønland. Det samme går igen i valglovsforslaget, det vil sige, man går straks op til det mandatantal, som grundloven tillader. Jeg er kommet til at tænke på, at det måske ikke er helt rigtigt. Vi plejede i tidligere tid at have en lille margin at løbe på, således at en udvidelse af mandatantallet kunne ske, uden at det derfor var nødvendigt at ændre grundloven, og vi har jo også været i den situation, at der var brug for en sådan ventil. Noget lignende kunne måske ske i fremtiden, og da er det uheldigt, at vi slet ingen bevægelsesfrihed har. Man vil måske sige: Ja, hvad skulle der ske, der gjorde det nødvendigt med flere mandater? Jeg ved det ikke, men der er dog det usikkerhedsmoment tilstede, at vi ikke har nogen erfaring om, hvorledes et kammer rent arbejdsmæssigt vil virke, og vi kan derfor ikke være aldeles sikre på, at 175 mandater arbejdsmæssigt slår til. Jeg mener ganske vist, det er nok, måske endog rigeligt, men det kan være en fejlbedømmelse, og skulle det være det, var det dog rart, om vi kunne øge mandatantallet en lille smule uden derfor at behøve at ændre grundloven. Jeg bringer den tanke frem til overvejelse, om der måske bør foretages en ændring på dette punkt.

Jeg er dernæst tilfreds med, at man i grundlovsforslaget har bevaret bestemmelsen om en særlig hensyntagen til de tyndt befolkede egne, og at man i valglovsforslaget omtrent tager det samme hensyn til denne bestemmelse, som man hidtil har gjort. Jeg ved, at denne bestemmelse stadig